ÅRSRAPPORT

2021

haugalandmuseet.no

HAUGA
LAND
MUSEET

INNHOLD

VIRKSOMHETEN 3
Hovedresultat 4
Styret 4
Haugalandmuseets organisasjon og nettverk 4
Forsvarlig og effektiv drift 4
Frivillighet 5
Finansiering 5
Arbeidsmiljø, HMS og likestilling 6
Ytre miljø 6
Årsverk 6
Universell utforming 6
ADMINISTRASJON OG KOMMUNIKASJON 6
Eiendomsselskapet AS Karma 7
Kommunikasjon 7
Samarbeid med institusjoner og frivillige 8
Utviklingsarbeid 9
PUBLIKUM OG FORMIDLING 9
Publikumsutvikling 10
Arrangement 10
Undervisning 12
Digital formidling 14
Utstillinger 14
Kunst 14
Kulturhistorie 16
FORVALTNING 17
Samlingsutvikling 17
Kunst 17
Kulturhistorie 18
Digitalisering og katalogisering 19
Revisjon og vurdering av samlinger 19
Publisering på Digitalt Museum 20
Tilstandsvurdering 20
Magasin 21
DRIFT OG BYGNINGSVERN 21
Drift og vedlikehold 21
Utstillinger 22
Kulturlandskap 23
Sikring 24
Vedlikehold/oppgradering 24
FORSKNING OG DOKUMENTASJON 25
Dokumentasjon 25
Publikasjoner 26

VIRKSOMHETEN

Haugalandmuseet er kunst og kulturhistorisk museum for Nord-Rogaland. Kommunene Bokn, Haugesund, Tysvær, Utsira og Vindafjord eier museet som er organisert som et aksjeselskap. Generalforsamlingen er vårt øverste organ, og vi har ett kompetansestyre for drifts- og eierselskapet. Våre museumsavdelinger er etablert fra 1913 og framover. Vi er et desentralisert museum og er nær innbyggerne i små og store lokalsamfunn.

Haugalandmuseet har et strategisk dokument 2020-2025 der *hav* er overordna satsingsområde. Regionen har små og store kystsamfunn, inne i fjordene, langs skipsleia og på øyer i havgapet. Havet er omskiftelig, og har krevd og gitt rom for endring og omstilling. Havet har til alle tider preget livsgrunnlaget og mentaliteten på Haugalandet. I planperioden vil havet og endring bli gjenspeilt både i formidling, forskning og forvaltning. Andre tematiske satsinger er nasjonale minoriteter, foto, krig og høytrykkskunst. Mål og tiltak knyttet til disse temaene integreres i fokusområdene, og i fagplanene til Haugalandmuseet som ligger åpent tilgjengelig på hjemmesida.

Haugalandmuseet er ett av seksti museer i Norge som får driftstilskudd fra de tre forvaltningsnivåene stat, fylke og kommune. I tillegg til museets egne strategidokument og fagplaner, har forvaltninga laget egne museumspolitiske dokument og strategier. Våren 2021 kom museumsmeldinga (Meld.St.23 2020-2021) *Musea i samfunnet*, med undertittel Tillit, ting og tid. Museumsmeldinga viser den overordna politiske retninga for museumspolitikken fram mot 2050. Museumsmeldinga gir museumssektoren mål, tiltak og prioriteringer for de neste tiåra. Den legger vekt på solid kunnskapsproduksjon, relevant formidling, helhetlig samlingsutvikling, trygg forvaltning og aktiv samhandling.

Figur 1 *Tonjer fyr – en av Haugalandmuseets kulturhistoriske bygninger. Foto: Grethe Nygaard/Haugalandmuseet*

Hovedresultat

Haugalandmuseet har i 2021 gjennomført det andre driftsåret på rad preget av pandemien. Endringsevne og –vilje ble testet ut gjennom hele året, med innstramming og frislepp om hverandre fra januar til desember. Felles kommunikasjon via mobil, dokumenter i skyene, kontakt via nett og møter på Teams har kommet for å bli en del av framtidig hverdag.

Hovedresultatet i 2021 er i henhold til handlingsplanen for 2021 med prioriterte oppgaver innen administrasjon, personal og økonomi, forvaltning, formidling, forskning og fornying. Nye publikumstilbud i 2021 var *Barnas museumsstafett* og *Kulturpunkt* med vandreturer og QR-skilting av alle museumshusene. Innen dokumentasjon og forskning ble tre dokumentasjonsprosjekter prioritert – *NATO-stasjonen i Vikedal*, *Romanifolkets kulturminner* og *Skipsarkiv i krig og fred*, og det ble publisert én fagfellevurdert artikkel. Videre realiserte vi bedre markedsføring med annonsering og merkevarebygging, og utviklet kulturturisme med tilbud til voksent betalende publikum. Innen bevaring og konservering fikk vi muggsanert samlinger, tilstandsvurdert og sikret kunstverk. Bygningsvernet ble prioritert med forprosjekt, dokumentasjon og restaurering av Wrangell-uthuset og forprosjekter for Derek-huset og Sisselastova. Sikringsplanen ble fulgt opp med to nye brann- og tyverianlegg. Planarbeidet ble prioritert med ny plan for sikring, digitalisering, samlingsutvikling og formidling.

Styret

Haugalandmuseets styre fikk på plass flere plandokumenter i 2021, og fulgte opp driften av selskapet via fysiske styremøter og Teams i driftsåret. Styret har hatt fire styremøter, fått orienteringsbrev fra administrasjonen og behandlet 43 saker.

Det nye styret ble valgt på generalforsamlingen i februar 2021, og har per 31.12.2021 følgende medlemmer:

Ingvar Frøyland, styreleder
Linda Bruås
Hege Hauge Tofte
Geir S. Toskedal
Johan Rokstad
Johan Aakre
Linda M. Høie

<u>Varamedlemmene:</u>
Arnstein Eek
Hege Haukeland Liadal
Ann Jeanett Sunde Olaussen
Pauline Vik Vestly
Jan Egil Nes

Haugalandmuseets organisasjon og nettverk

Haugalandmuseet er organisert i fire fagavdelinger: Administrasjon, formidling, forvaltning og drift. Fagavdelingene arbeider på tvers av organisasjonen, og de ansatte har arbeidsplassen sin på fire av lokasjonene. Haugalandmuseet deltar i de nasjonale museumsnettverkene for minoriteter og mangfold, kunst, foto, fiskeri og kystkultur samt tradisjonshåndverk.

Forsvarlig og effektiv drift

Selskapet har hatt en forsvarlig og effektiv drift i 2021.

Frivillighet

Haugalandmuseet har flere venneforeninger som; Haugalandmuseets venner, Arquebusmuseets venner og Nedstrand museums- og historielag. De frivillige har til sammen utført 2 årsverk, og har deltatt i dugnadsgrupper, holdt museumshus åpne og bidratt med samlingsarbeid. I 2021 har administrasjonen etter ønske fra Haugalandmuseets venner tatt i bruk programvaren Styreweb for oppfølging av medlemsregisteret. Det er også utviklet og produsert egen vervebrosjyre og nettside for å melde seg som medlem, og foreningen hadde i driftsåret 154 betalende medlemmer.

Finansiering

Hovedfinansieringen til Haugalandmuseet er grunnfinansiering fra eierkommuner, Rogaland fylkeskommune og Stat, og fordelingen mellom disse er på nivå med tidligere år. Haugalandmuseet fikk kr. 178 000,- ekstra statlig tilskudd i forbindelse med covid-19, for å kunne stimulere til aktivitet og legge til rette for å opprettholde publikumstilbudet.

Kulturdepartementet tildelte også kr 3 mill. til kjøp av samtidskunst, kunsthåndverk og design, med siktemål å stimulere skapende kunstnerisk aktivitet.

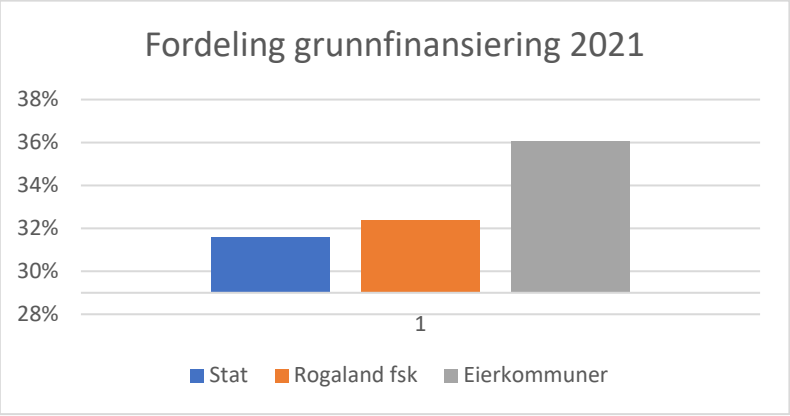

Det er i driftsåret søkt og mottatt eksterne midler. Kulturrådet har gitt støtte i form av sikringsmidler. Det er også gjennomført prosjekter med tidligere innvilget støtte fra Barne- og ungdomsdirektoratet, Kulturrådet og Arkivverket. Arkivverket har også gitt ny tildeling for 2022 til prosjekt som også støttes av Fritt Ord. Stiftelsen UNI vedtok å delfinansiere restaurering av et kulturhistorisk bygg.

Egeninntjeningen har de to siste årene vært omtrent på same nivå, og utgjør 4% av totale inntekter. I sommersesongen ble det igjen utvidet med felles åpningstider og «2 billetter for 1» er forlenget til å gjelde hele året. Haugalandmuseet har fokusert på å bedre egeninntjeningen, og 3 787 betalende publikummere utgjør om lag 19 % av totalt besøk i 2021. Det er en økning andel fra fjoråret med om lag 17 % betalende, og er et skritt i riktig retning.

Haugalandmuseet er glad for å omsider bli hørt i sine søknader om utvidet driftstilskudd. For 2022 har Kulturdepartementet økt rammen med kr. 1 mill. og Rogaland fylkeskommune har fulgt opp med kr. 0,5 mill. Det er en begynnelse, slik at stat og fylke følger opp grunnfinansieringen fra kommunene. Staten finansierer i gjennomsnitt 60% av driftstilskuddet fra stat, fylke og kommune. Haugalandmuseet forventer statlig satsing slik at vi som andre regioner kan gi et bedre museumstilbud til publikum. Vi skal også kunne bevare kulturarven med samlingene og bygningsmassen som hører til Haugalandmuseet. Nyinnkjøpt samtidskunst finansiert av Kulturdepartementet, er med på å gjøre magasinsituasjonen prekær.

Haugalandmuseet har levd med forsiktig budsjett i 2021, og fikk et underskudd på kr. 242 000,- i driftsåret. To medvirkende årsaker til underskudd er regulering av pensjonskostnader som er vanskelig å budsjettere, og prisutviklingen på strøm. Selv med økt bevilgning, går en inn i 2022 med anstrengt økonomi. Prosjekter og tiltak en legger opp til å få gjennomført utover ordinær drift, dekkes av tidligere avsatte midler og omtalte nye prosjekttildelinger. Flere andre nødvendige tiltak må vente til søknad om økt driftstilskudd innvilges, eller vi får tilslag på søkte prosjektmidler.

Arbeidsmiljø, HMS og likestilling

Haugalandmuseet har verneombud og AMU-utvalg med fire representanter; to fra arbeidstakerne og to fra ledergruppa. I 2021 var det to samlinger for alle ansatte der det ble lagt fram årsplan, handlingsplan og tatt opp HMS-arbeid. I nedstengte perioder har vi hatt ukentlig møte på teams, og fagavdelingene har hatt fagsamlinger, og ansatte har deltatt på kurs og seminarer lokalt, nasjonalt og internasjonalt – fortsatt i hovedsak på Teams.

Haugalandmuseet har fulgt retningslinjene for smittevern og -rådene gjennom året. Generelt har det vært minst en meters avstand i alle situasjoner og bruk av munnbind. Utvidet og fast renhold kom på plass i 2021, og har bedret hygieniske forhold og inneklima.

Samlet sykefravær er 134 dagsverk av 4718 totalt, hvilket utgjør 2,8%. Det har ikke vært innrapportert skade i 2021.

Ytre miljø

Selskapet forurenser ikke det ytre miljø ut over det som er naturlig for denne type virksomhet.

Årsverk

Haugalandmuseet utførte i underkant av 22 årsverk i 2021. Av dette utgjorde 1,4 årsverk timelønnede museumsverter. Selskapet hadde 20 fast ansatte, 14 kvinner og 6 menn. Det var 4 personer i midlertidige stillinger, 1 vikar og 1 lærling. Styret besto av 3 kvinner og 4 menn.

Universell utforming

I 2021 fikk Haugalandmuseet utbedret sin universelle utforming med nok en elektrisk port i verkstedet i Haugeverven. Store deler av bygningsmassen Haugalandmuseet holder til i er ikke universelt utformet, og vil kreve større investeringer for å være tilgjengelig for alle.

ADMINISTRASJON OG KOMMUNIKASJON

Året ble på flere området nok et år for systemer, og det er innført programvare som på sikt skal forenkle hverdagen. Valg av billettsystem landet på Ticketco, der billetter til arrangementer kan bestilles og betales på forhånd. Det er påbegynt registrering av museets bøker på Karmsund folkemuseum i systemet Bibliofil.

Det er besluttet at Documaster skal være museets arkivsystem. Det har vært tekniske utfordringer med å ta i bruk arkivsystemet og utvikling av nye rutiner har tatt tid, men arbeidet er i gang. Museet har vært relativt tidlig ute med ERP-basert lønns- og regnskapssystem i Visma.net. Dette betyr også at det er et system som ikke har et stort antall øvrige brukere og har sine begrensinger, men det utvikles også stadig nye funksjonaliteter fra leverandøren.

I sommersesongen ble det innført like åpningstider på avdelingene i Haugesund og på Arquebus krigshistorisk museum, og sistnevnte holdt åpent for publikum både i vinter- og høstferie. Museumsbutikkene har innført fairtrade-produkter i sitt vareutvalg.

Våren 2021 tok museets ledergruppe i bruk de nye kontorene i Wrangell-huset, og kontorer i Karmsund folkemuseum er nå fristilt til ansatte som har behov for en kontorarbeidsplass av og til.

Eiendomsselskapet AS Karma

Administrasjonen og driftsavdeling står for utleie av båtplasser og leiligheter i eiendomsselskapet AS Karma. I den minste av de tre leilighetene i Hasselgata 31 på Bakarøy i Haugesund er det utført en totalrenovering, og leiligheten er nå klar for utleie. Driftsavdelingen har stått for arbeidet. Det har vært en stor vannlekkasje i 2.etg i bygningen mot nord. Gulver og noen vegger er revet, tørket og erstattet med nytt. Det var også en taklekkasje i en av leilighetene som er utbedret. Det var også taklekkasje i en av de utleide næringslokalene. Takplater av asbest måtte skiftes ut av spesialfirma. I en av verkstedhallene er det også i 2021 montert ny elektrisk garasjeport. Karma har fått en leietaker som disponerer tre båtplasser og i den forbindelse er det elektriske til kaiområdet oppgradert.

Kommunikasjon

«Handlingsplan for kommunikasjon 2021» fulgte museets overordnede mål og visjoner, slik de er beskrevet i strategidokumentet 2020-2025. I 2021 fortsatte arbeidet med bygging av merkevaren Haugalandmuseet, profilering av utstillinger og arrangement, og styrking av museet sin tilstedeværelse i digitale og sosiale kanaler. Som følge av perioder med nedstenging og færre formidlingstilbud satset Haugalandmuseet i 2021 særskilt på nye digitale verktøy og formidlingsmetoder. *KulturPunkt* ble tatt aktivt i bruk og formidlings- og forvaltningsavdelingen publiserte nærmere 300 ulike kulturpunkt fra Haugalandet og langs kysten. KulturPunkt-prosjektet ble markedsført på nettsidene og i sosiale medier, på Visithaugesund sine sider og på digitale skjermer i Bokn og Tysvær kommune. I løpet av 2021 fikk museet også sin egen Youtube-kanal.

Nettsiden ble utbedret med en «media-knapp» for lenker til pressemeldinger og medieoppslag. Haugalandmuseets venner fikk en egen side på haugalandmuseet.no med informasjon om venneforeningen og medlemsfordeler. Venneforeningen fikk også mulighet for digital innmelding i foreningen. Haugalandmuseet fikk også laget en egen trykksak til bruk i markedsføringen av venneforeningen og vervekampanjer.

I 2021 ble det arbeidet særskilt med markedsføringen av det nye familietilbudet «Barnas museumsstafett». Sommertilbudet ble markedsført med radioreklame på Radio102 og med plakater i Haugesund sentrum. Museet fikk en ny profileringsflate i 2021 med utstillings- og arrangementsplakater på store TV-skjermer hos Haugesund turistinformasjon i Haraldsgata.

Museets beste ambassadører er de ansatte. I 2021 fikk alle ansatte arbeidstøy (t-shirt, ullgenser og refleksvest) og nøkkelhalsbånd med museets logo. Nøkkelhalsbåndet selges også som suvenir i museumsbutikkene.

Nettsidebesøket for haugalandmuseet.no i 2021 var: 56 974. Det totale nettsidebesøket siden vi begynte målingene i 2020 er 101 082. Det betyr at vi ligger godt an til å nå målet om 150 000 unike besøk før 2025. I 2021 begynte vi også målinger av antall besøk på Kulturpunkt.org. Pr. 31.12.21 var det 4 758 unike besøk på siden.

Målet om 4000 følgere på Facebook ble oppnådd i 2021. Antall følgere på Instagramkontoen @haugalandmuseet økte fra 1 099 til 1 231 og antall følgere på @haugesundbilledgalleri økte fra 1 356 til 1 485. Haugalandmuseet har pr. 31.12.2021 totalt 6 716 følgere i sosiale medier.

Figur 2 *Våre ansatte er museets viktigste merkevarebyggere og ambassadører for Haugalandmuseet.*
Foto: Grethe Nygaard/Haugalandmuseet

Samarbeid med institusjoner og frivillige

Haugalandmuseet er bygget på frivillighet og samhandling med interessenter, foreninger og institusjoner. De siste tiårene er nettverk og fellestjenester blitt viktigere for faglig utvikling, og vi er bevisst vår rolle som en samhandlende aktør med sammenbindingskraft på tvers av fagfelt og tema. Derfor samarbeider vi med mange gjennom året for å sikre aktualitet, nedslagsfelt og medvirkning. Våre frivillige og samarbeidspartnere er utallige, men vi kan nevne noen fra 2021:

- DKS-samarbeid med alle eierkommunene
- Haugesund folkebibliotek, Edda kino og Haugesund teater i *Bok blir film*
- Tysvær og folkebibliotek i forbindelse med oppdrag for bokbåten Epos
- BLEST – litteraturfestival
- Kulturskolen i Haugesund i forbindelse med Sommerskole
- Stiftelsen indre kai, Haugesund med Vårslepp og sommerskole.
- Sildajazzen konserter
- Tysvær, Nedstrand og Bokn historielag (Museumsstafett)
- Fortidsminneforeningen avd. Haugalandet
- Ungdommer i ARTung
- Opplev Avaldsnes
- Haugesund kunstforening
- Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design
- Den norske filmfestivalen

- Podiumfestivalen – klassisk musikkfestival
- DKSS-Haugesund (spaserstokken)
- Landsorganisasjonen for romanifolket
- Museets årbokkomité
- Bidragsytere til NATO-utstillingen i Vikedal
- Karmsund mållag, Rogaland historielag, Universitetet i Stavanger i "Ska sei" – dialektprosjekt

Utviklingsarbeid

Museet er en kompleks institusjon med mange sammensatte oppgaver. For å få til større løft må vi definere prosjektene klart og prioritere oppgavene. I strategi 2020-2025 er det definert som et mål at Haugalandmuseet har museumsarenaer med universell utforming, tilrettelagd for formidling og med god tilgang til samlingene. Museet har arenaer som gir kunnskap og opplevelser, er gode møteplasser og er lagt til rette for ny bruk og utleie. Det er to utviklingsprosjekter som har spesielt høy prioritet i tida framover:

Magasin for framtida

På bakgrunn av styrets vedtak om å arbeide for nytt magasin i Haugalandmuseet, ble det i 2021 sommeren sendt ut brev til eierkommunene, der museet ba om innspill på mulige tomtealternativ. Vi kom ikke mye lenger med dette arbeidet utover høsten, men har satt i gang noen prosesser som kan føre fram til et godt tomtevalg.

Magasinsituasjonen er prekær for bevaring av de kunst- og kulturhistoriske samlingene, og det har vært arbeidet med midlertidige løsninger før nytt magasin er på plass. Etter vedtak om å leie et magasin i styret november 2021, landet vi på et egnet lokale og har jobbet for å sluttføre en avtale om leie av 296 m2 nytt magasinareal som kan tas i bruk fra 2022.

Museumskvartalet

Den oppdaterte og videreutviklede planen for museumskvartalet ble i 2021 presentert for eierne på eiermøtet, og for styret i KIF-Haugesund på deres møte i Wrangell-huset høsten 2021. Planen vil følge søknad om en større rehabilitering av museumskvartalet med universell utforming, bedre publikumsfasiliteter og utleie med mulighet for egeninntjening i framtida.

PUBLIKUM OG FORMIDLING

Haugalandmuseet ønsker å møte publikum med et bredt og variert formidlingstilbud på alle arenaer gjennom hele året. Barn og unge i barnehage og skole er museets viktigste målgruppe, men vi skal også ha tilbud til alle. Formidlingen foregår gjennom utstillinger, publikasjoner, foredrag, pedagogiske opplegg, ulike arrangement og digital formidling.

Formidlingsavdelingen består av fem faste formidlere. Fire av disse er knyttet opp til avdelinger, men alle har ansvar for å utarbeide samarbeidsprosjekt på tvers av avdelingene. Formidlerne har jevnlige møter om undervisning, pedagogikk og metoder. Året 2021 ble nok et annerledes år, med mange utsettelser og avlysninger, men også utfordringer med nye måter å jobbe på. Interne møter har stort sett blitt avholdt på teams, med noen få fysiske møter m. a. et kurs i stemmebruk. Formidlerne har deltatt på ulike nettseminar, jobbet med planarbeid og KulturPunkt.

Publikumsutvikling

Museum	2019	2020	2021
Karmsund folkemuseum (med Dokken, Hesthammer, Ørpetveit, Slettesbøsmia)	20 041	7 890	5 861
Sjøhuset til Mikal L. Klovning	70	20	166
Bokn bygdemuseum	60	52	47
Arquebus krigshistoriske museum	4 347	3768	3 564
Haugesund billedgalleri	11 117	6 614	5 883
Hiltahuset på Røvær	815	277	456
Vindafjordmuseet	779	324	643
Nedstrand bygdemuseum	501	144	78
Nordvegen historiesenter	4 220	2 015	2 908
Haugalandmuseet andre arenaer*			758
Totalt Haugalandmuseet	**41 950**	**21 104**	**20 364**

*foredrag utenfor museet, byvandringer og andre arrangement.

Publikumsbesøket i 2021 viser at museet var stengt for arrangement og skolebesøk i begynnelsen av året, at publikum vendte forsiktig tilbake gjennom sommermånedene og at arrangementene om høsten var i småskala, som 200 på sildajazz i stedet for 2000 osv. Generelt må vi si at året var preget av endringer, utsettelser og avlysninger når det gjaldt publikumsarrangementer.

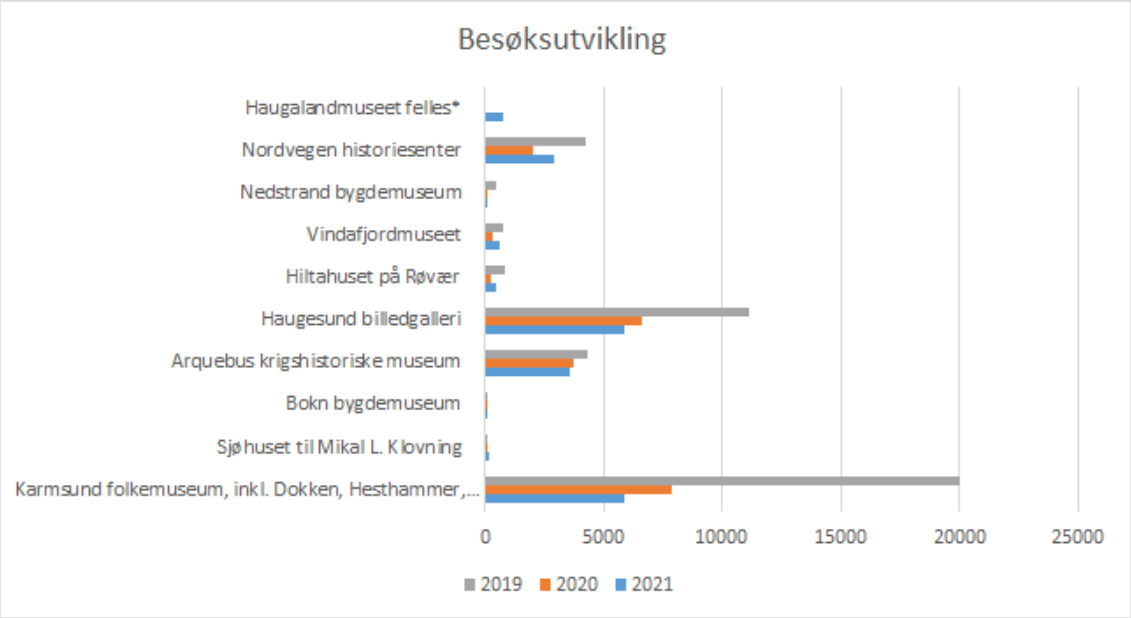

Arrangement

Haugalandmuseets målsetting er å ha et tilbud til alle i samfunnet. Haugalandmuseet ønsker å tilby noe smalt og noe breiere. Foredrag, Museumsstafett, Museumskvarter, Den kulturelle spaserstokk, Kunstpause, Familieverksted, Fortellerstund, Trilletreff, Kunstsuppe, Strikkekafe, konserter og utstillingsåpninger, er eksempler på arrangement i museets regi. Antall deltakere på slike arrangement kan variere, fra et lite antall publikummere til over hundre, og slik skal det være. Vi har som mål å ha minst en åpen aktivitet på alle avdelingene i løpet av året.

Hvert år gjennomfører vi nye publikumstilbud, og av nye prosjekter i 2021 kan nevnes spesielt *Barnas museumsstafett* som ble gjennomført i skoleferien. Tilbudet var til barnefamilier og alle de bemanna avdelingene var med. Kasser med informasjon, utstyr, oppgaver og premier ble satt ut i god tid. Plakater ble hengt opp og Radio 102 laget reklame. Alle som besøkte minst fire avdelinger var med i trekning av gavekort. Besøkstallene viser at publikum har besøkt de tre museene i Haugesund, Nordvegen og Arquebus. De andre museene har hatt lite besøk av barn som ville bli med på stafetten. Dette er noe vi ser på til neste runde. Sett under ett er vi fornøgde med resultatet, og har fått flere tilbakemeldinger, om gode opplevelser for hele familien.

Figur 3 *Barnas museumsstafett – en ny familieaktivitet på alle arenaer i Haugalandmuseet.*
Foto: Grethe Nygaard/Haugalandmuseet

Museumstilbudet ble styrket med mer samstemt, forutsigbar åpningstid gjennom året. Publikum kan besøke to steder på samme billett; en populær ordning som kalles «2 for 1». Tilbudene til barn om aktiviteter på de ulike avdelingene er populære, likedan aktiviteter i høst- vinter og sommerferie. I tillegg til åpne utstillinger er det populært at det skjer noe spesielt i avdelingene, slik som at Karmsund folkemuseum har vist filmer fra arkivet lørdager og søndager.

Søndagsforedrag ble til videosnutter, Sildajazz ble gjennomført med 200 faste sitteplasser, vernissasjene ble digitale og arrangementene fikk antallsbegrensninger. Investering i billettsystemet Ticketco gjorde at vi kunne legge ut billetter til arrangement og styre antall og eventuell oppsporing av publikum.

Når det var tillatt ble Museumsstafetten gjennomført, og etappene med vandring langs industrielva i Vikedal og Middelalder ruinene på Avaldsnes hadde svært godt besøk. Under Kulturnatt bidro Haugalandmuseet med arrangement på Karmsund folkemuseum og Haugesund billedgalleri, og i Wrangell-huset var det konserter med lange ventekøer.

Haugalandmuseet samarbeidet og deltok i Den Kulturelle spaserstokken sitt program med vandring til Haraldsstøtta, foredrag og kunstverksted og deltok på pinsearrangement på Haraldstøtta. Det faglige dokumentasjonsarbeidet de ansatte bidrar med er foredrag/ undervisning på skoler, til ulike foreninger, den norske kirke, senioruniversitetet.

Av alle arrangementene gjennom året kan nevnes:

- Museumsstafett – månedlige arrangement rundt i distriktet
- Museumskvarter – femten minutters historisk påfyll
- Barnas Museumsstafett – sommersatsing på alle avdelingene
- Kunstpause – omvisning i aktuell utstilling, kaffe og drøs i Haugesund billedgalleri
- Familieverksted – kunstverksted i Haugesund billedgalleri
- Den kulturelle spaserstokk – arrangement for eldre
- Sildajazz – konserter i Dokken
- Søndags foredrag – tema rekke med foredrag på Karmsund
- Strikkekafe – samling for strikkeglade hver 14. dag på Karmsund folkemuseum
- Filmvising – filmer fra arkivet lørdag og søndag på Karmsund
- Vernissasje – utstillingsåpninger i Haugesund billedgalleri
- ART-ung – tegne /kunst klubb for ungdom i Haugesund billedgalleri
- Kunstsuppe – kunstforedrag i regi av Haugesund kunstforening i Haugesund billedgalleri
- Aktivitetsdager – årlig på HM sine avdelinger
- Kulturnatt – arrangement på Karmsund, Haugesund billedgalleri og Wrangell-huset
- Litterær festaften – forfatterkveld på Karmsund folkemuseum

Undervisning

Ifølge strategiplanen til Haugalandmuseet er barn og unge en svært viktig satsningsgruppe for museets formidling, og utgjør en stor prosent av besøkstallet til Haugalandmuseet. Vi tilbyr varierte og gode opplegg til vertskommunene, og mange kommer som obligatoriske tilbud gjennom DKS. Det gode samarbeid med DKS gjør arbeidet til formidlerne forutsigbart, og vi vet når og hvor mange som kommer.

Den kulturelle skolesekken (DKS) hadde syv obligatoriske opplegg i Haugalandmuseet i 2021.

- «Møt museene» - Haugesund, Tysvær, Vindafjord
- Dragseid - Vindafjord
- Vårslepp – Haugesund
- Kinoglede - Haugesund kommunale kino 100 år.
- «Bok blir film» - Haugesund
- Ragnvald Eikeland - Haugesund, Vindafjord
- «Frå jord til bord» Haugesund

Møt museene, *Vårslepp* og *Dragseid* har vært faste tilbud gjennom flere år, andre som *Kinoglede* og *Ragnvald Eikeland* ble produsert til aktuelle utstillinger. «Bok blir film» var et prøveprosjekt i samarbeid med Haugesund folkebibliotek, Edda kino og Haugesund teater. Tema for dette prosjektet var krig, ble godt mottatt og blir videreført i 2022.

I tillegg til de obligatoriske DKS oppleggene har museet en rekke DKS bestillingstilbud som blir presentert på museets hjemmeside, og på den enkelte kommune sine DKS sider, m.a. *Maktspillet* og andre tilbud til barn og unge på Nordvegen historiesenter. Noen tilbys hele året, andre blir det sendt spesiell invitasjon til. https://haugalandmuseet.no/undervisning/

Haugalandmuseet samarbeider med leirskolene på Nordvegen historiesenter og Hiltahuset på Røvær, og bidrar med undervisning relatert til aldersgruppe og tema.

Arquebus er et museum mange ønsker å besøke, og ved hjelp av museets ansatte og innleide guider har vi tatt imot grupper av besøkende utenom ordinær åpningstid. Et opplegg tilpasset mellomtrinn, med vekt på den lokale krigshistorien, har gjort at flere barneskoleklasser ønsker å ta turen til Arquebus.

Skolestua på Hesthammer og Ersland gamle skole hadde besøk av barneskoleklasser. Gjennom året gir museet tilbud til barnehagegrupper, og av oppleggene kan nevnes besøk i det gamle klasserommet, aktivitetsdag i Dokken, besøk Ørpetveit gard, Julearrangement på museet, vi fanger Midgardsormen på Nordvegen og besøk i lekeparken Leikvoll på Avaldsnes.

For de med spesielle behov utviklet museet tilbudet «Glimt». Opplegget er forsiktig utprøvd under pandemien, og gruppene som fikk komme var alt fra barneskolegrupper til tilrettelagt arbeidstrening for voksne. Opplegget er presentert her: https://haugalandmuseet.no/arrangement/glimt-2021/

Et spesielt tilbud under pandemien i 2021 var sommerskolen som kommunene ledet, med øremerkede midler fra sentralt hold. Haugesund og Karmøy kommune arrangerte sommerskole i juni og august. Haugalandmuseet var med i samarbeidet, med avdelingene Dokken, Haugesund billedgalleri, Arquebus og Nordvegen. En hel uke med forskjellige museumsopplevelser var tilbudet til 24 barn, og etter tilbakemeldingene å dømme var det en flott opplevelse for barna.

Figur 4 *Barnehagebarn pynter juletre på Karmsund folkemuseum. Foto: Grethe Nygaard/Haugalandmuseet*

Oppsummert var undervisningen i året 2021 preget av pandemien, og noen av tilbudene gikk ut på grunn av koronarestriksjoner. Heldigvis signaliserte gruppene at de ville komme tilbake når det var mulig, det samme ville medarrangørene til arrangementene våre og vi kunne ta igjen en del høsten 2021. Undervisningen følger en sterk tradisjon og satsing i Haugalandmuseet, men også i 2021 ble nye opplegg prøvd ut:

- Barnas Museumsstafett - alle avdelingene
- Utstilling og formidling til «Haugesund kino 100 år» - Karmsund folkemuseum
- Jubileumsutstilling Ragnvald Eikeland 100 år (1921-1960)
- Fra pigment til maling
- NATO utstilling – Vindafjordmuseet
- Bruk av Wrangell-huset
- Pilegrimsprosjekt – Nordvegen
- Kildekritikk – under arbeid i samarbeid med VGS
- Historisk vandring i lokalmiljø

Digital formidling

Haugalandmuseet tok i bruk KulturPunkt i januar 2021 – en app og nettsted som formidler museets samlinger og regionens historiske steder. Med denne appen kan publikum kombinere fysiske og digitale besøk ved alle våre avdelinger. Våre kulturhistoriske bygninger har fått egne KulturPunkt, der publikum kan lese og få utdypende informasjon utenom åpningstidene til museet. Vi har også lansert historiske vandringer i nærmiljøet, med muligheter for å utforske fotografi, gjenstander, kunstverk og lydopptak fra museets samlinger. Vi laget en plan for lansering av Kulturpunkter, og lanserte små vandringer i alle kommuner i løpet av 2021, med "Månedens Kulturpunkt".

Utstillinger

Haugalandmuseet har som mål i strategiplanen å møte publikum med et bredt og variert formidlingstilbud gjennom hele året. Museets bygningsvernarbeid og samlingsforvaltning er også en del av museets formidling. Barn og unge er museets viktigste målgruppe.

Haugalandmuseet har relativt sett mange utstillinger, både faste og midlertidige. Som kunst og kulturhistorisk museum er det bredde i tilbudet, og på sikt fantastiske muligheter til å utvikle spennende utstillinger der kunst og kultur sammen utfyller hverandre. Dette er vanligere å se i utlandet, men vi har i 2021 hatt et slikt prosjekt om folkekunst.

Kunst

Haugesund billedgalleri produserer årlig flere utstillinger basert på egen samling. I 2021 ble det vist syv nye utstillinger. I tillegg samarbeider museet med Landsdekkende program i Nasjonalmuseet og andre museer og kunstinstitusjoner i inn- og utland. Billedgalleriet er visningsarena for salgsutstillingene til Haugesund kunstforening. Det ble vist ni utstillinger i regi av Haugesund kunstforening i 2021.

Nye utstillinger i 2021

05.05-29.08, Haugesund billedgalleri: *Byplansjefene – arkitekturutstilling*. Utstillingen er laget med tanke på barn og gir kunnskap om omgivelsene de har rundt seg. Mange ulike faktorer er med på å bestemme hvordan omgivelsene våre over tid formes og utvikles. Gjennom egenaktivitet fikk barna oppleve og vurdere flere av elementene som gir en god by å være i. Utstillingen var produsert av Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design.

28.05-08.08, Haugesund billedgalleri: *Idun Baltzersen* – tresnitt. Idun Baltzersen vant 1. pris (Seglem-prisen) i den internasjonale tresnittfestivalen HIT 2019, og ble samtidig invitert til å stille ut i Haugesund billedgalleri i 2021. Prod. Haugalandmuseet.

02.07-29.08, Haugesund billedgalleri: *Krafttak for kunsten - innkjøp til kunstsamlingen 2020-2021.* Museet presenterte et utvalg av innkjøpene med Covid-19 midler. Prod. Haugalandmuseet.

22.08-26.09, Haugesund billedgalleri: *«Filmfestivalutstillingen 2021 – Annette Kierulf og Caroline Kierulf».* Et samarbeid mellom Haugesund kunstforening, Den norske filmfestivalen og Haugalandmuseet-Haugesund billedgalleri. Formålet med utstillingen er å vise aktuelle norske samtidskunstnere.

10.09-12.12, Haugesund billedgalleri: *Ragnvald Eikeland 100 år (1921-1960)* – jubileumsutstilling. Prod. Haugalandmuseet

14.09.-12.11, Haugesund billedgalleri: *Fra pigment til mening – hva er egentlig et maleri?* Prod. Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design

14.09-12.11, Haugesund billedgalleri: *Folkekunst på Haugalandet* – utvalgte gjenstander fra Haugalandmuseets samling. Prod. Haugalandmuseet.

Figur 5 *Idun Baltzersen med eksperimentell og monumental tresnittkunst i utstillingen "Prøvelse", 28. mai - 8. august 2021 i Haugesund billedgalleri. Foto: Grethe Nygaard/Haugalandmuseet*

Kulturhistorie

Haugalandmuseet hadde 11 faste kulturhistoriske utstillinger i 2021 og to skiftende utstillinger. De faste utstillingene er:

- Fra jord til bord (Karmsund folkemuseum)
- Byen som gikk i land (Karmsund folkemuseum)
- Heim og nærmiljø (Karmsund folkemuseum)
- Sjøfart (Karmsund folkemuseum)
- Førstereisgutten (Dokken museum)
- Røværulykken (Hiltahuset, Røvær)
- Sildefiske (Sjøhuset til Mikal Klovning, Utsira)
- Andre verdenskrig (Arquebus krigshistorisk museum)
- Livet i Vikedal (Vindafjordmuseet)
- Tollbua på Nedstrand (Nedstrand bygdemuseum)
- Livet på Bokn (Bokn bygdemuseum)
- Sildefisket (Mikal Klovnings sjøhus på Utsira)

Temporære utstillinger i 2021

27.02.- 02.05 (Karmsund folkemuseum): Lappet og klart: Museets samlinger forteller mange historier. Én av dem handler om bruk og gjenbruk! I utstillingen satte vi søkelys på FNs bærekraftmål 12: Ansvarlig forbruk og produksjon. Vi må sørge for at ressursene og kunnskapen blir brukt på nytt – ikke mistet, glemt eller kastet.

22.06.2021-31.08.2022 (Karmsund folkemuseum): Filmbyen Haugesund – 100 år med kinoglede! En utstilling i samarbeid med Edda kino, som kunne feire 100 år som kommunal kino i 2021. I utstillingen ser en tilbake på Haugesunds kinohistorie gjennom fotografier, gjenstander, filmplakater og filmsnutter.

Figur 6 *Kunst og kulturhistoriske objekter i samspill - Hans Martin Øiens skulptur "Fragile" innkjøpt fra Filmfestivalutstillingen i 2005. Foto: Haugalandmuseet/Grethe Nygaard*

FORVALTNING

Dokumentasjon, oversikt og tilstandsvurderinger har vært prioriterte oppgaver i 2021. God innsats fra faste ansatte og prosjektansatte bidro til at et stort antall fotografier, gjenstander, kunstverk og arkiv ble registrert. Avdelingen besto i 2021 av tre faste ansatte (2,8 årsverk), og tre prosjektstillinger. Til sammen 4,5 årsverk til å forvalte 80 000 gjenstander, 670 000 fotografier, 2700 kunstverk og 150 hyllemeter arkiv. Haugalandmuseet er arbeidsgiver for felles fotoarkivarstilling for museene i Rogaland - Museumstjenestene i Rogaland. Museumstjenestene i Rogaland bidro med arbeider til noen få avgrensede prosjekter i 2021.

I løpet av 2021 er de kulturhistoriske samlingene ved Vindafjordmuseet og Arquebus krigshistoriske museum, samt kunstsamlingen ved Haugesund billedgalleri prioritert. Vi har gjennomført revisjon og ny katalogisering av et stort antall gjenstander fra Vindafjordmuseet. Dette var gjenstander som ikke er utstilt, og som på grunn av plassmangel er flyttet til magasiner. Ved Arquebus krigshistoriske museum fortsatte vi katalogisering av gjenstander i utstilling og på magasin. Vi har jobbet systematisk med utstillingene, og legger stor vekt på å få et godt kunnskapsgrunnlag rundt det som er utstilt. Ved Haugesund billedgalleri har vi fortsatt arbeidet med å montere nye beslag på rammer, dyprengjøring av kunstverk og tilstandsvurdering av samlingene.

Samlingsutvikling

Samlingsutviklingen omfatter både innsamling og avhending. Vi mottar hvert år gaver til de kulturhistoriske samlingene. Inntak skjer etter nøye vurdering: om det tilfører samlingene noe nytt, og om det er relevant i forhold til museets mål, strategi og innsamlingspolitikk. Avhending av kulturhistorisk materiale foregår i mindre skala hvert år. Årsaken til avhending kan variere – det kan være objekter som er helt eller delvis ødelagt eller objekter som er vurdert avhendet i et av våre vurderingsprosjekter. Kunstsamlingen utvikles gjennom innkjøp av nye verk. Innkjøp foretas av en inntakskomite, som gjør vurderinger ut ifra strategi og innsamlingspolitikk. Nedenfor beskrives noe av tilveksten til samlingene i 2021.

Kunst

Tjørhom-samlingen i Haugesund billedgalleri

Ola Tjørhom, Stavanger, donerte sin samling av høytrykk (tresnitt, trestikk og linoleumssnitt) til Haugesund billedgalleri i 2008 og i 2015. Samlingen består av 311 nasjonale og internasjonale høytrykk, samt kataloger og kunstfaglig litteratur. Kunstmuseet arbeider fortløpende med visning og formidling av Tjørhom-samlingen. I 2021 ble utstillingen «Byen- rom for estetikk» vist i utstillingssalen Meling 1, og et utvalg av Tjørhom-samlingen ble vist i prosjektet «månedens høytrykkskunstner» i utstilling og digitalt.

Nye kunstverk

I 2021 ble 102 kunstverk innlemmet i samlingen, av 11 kvinnelige og 10 mannlige kunstnere. Det høye antallet innkjøp skyldes at Haugalandmuseet i alt er tildelt 5 millioner kroner i ekstraordinære tilskudd i 2020 og 2021, som følge av Covid-19 pandemien. Midlene er øremerket innkjøp av samtidskunst og arbeidet skal være sluttført innen mars 2022.

Årets tilvekst er i tråd med kunstmuseets innsamlingsplan. Kunstmuseets samling har en hovedvekt når det gjelder arbeider av kunstnere eller verk med tilknytning til Vestlandet. Museet har også nasjonal og internasjonal høytrykkskunst som et tyngdepunkt i samlingen.

Innsamlingsplanen for 2021 og vurderings-rapporten om delsamlingen *Ragnvald Eikeland* avdekket en mangelfull dokumentasjon av en sentral periode i hans kunstnerskap. I forbindelse med

jubileumsutstillingen om Eikeland ble det anledning til å kjøpe et sentralt kunstverk fra den aktuelle perioden.

Ekstrabevillingene fra Kulturdepartementet har gjort det mulig å bygge ut samlingen med verkstyper museet har mindre av, og arbeider som bygger opp under museets strategi for 2020-2025. Et eksempel er tekstilverket «Wave» av Hanne Friis. Museet har i mange år arbeidet med dokumentasjon og formidling av mangfold og minoriteter. I 2021 har kunstmuseet anskaffet verk av kunstneren Ragna Misvær Grønstad med samisk bakgrunn, og kunstnerne Herman Mbamba, David A. Rios og Axel Rios med ikke-europeisk opphav.

Kunstnere som er kjøpt inn til samlingen i 2021 og som har regional tilknytning er: Olav Nygaard, Kristen Rønnevik, Astri Ræstad, Bodil Sund, Brynhild Winther Grødeland og Elin Melberg. Av høytrykkskunst ble det kjøpt inn verk av; Beatrice Guttormsen, Per Inge Bjørlo, Matthias Härenstam, Idun Baltzersen, Cathrine Dahl/Ørjan Aas, Annette Kierulf, Caroline Kierulf og Hanne Borchgrevink.

Årets filmfestivalutstillere var Annette Kierulf og Caroline Kierulf. Flere av arbeidene på utstillingen er kjøpt inn til samlingen.

Kulturhistorie

I 2021 økte samlingen med 20 gjenstander, 250 fotografier og 10 hyllemeter arkiv. Museet har store gjenstandssamlinger og er forsiktige med nye inntak. De største inntakene i 2021 var privatarkiv, blant annet arkivet etter Stoltz-Røthing og fotografier fra NATO-stasjonen på Lysenuten i Vikedal. Museet avhendet 14 gjenstander, som er en forsiktig start på en styrt samlingsutvikling. Det er samtidig et resultat av mange års arbeid med vurdering av samlingene – der avhending er et av tiltakene som er foreslått. Vi spisser samlingen ved å avhende objekter som ikke er viktige, og samler inn nytt relevant materiale.

Figur 7 *Prosjektet "Skipsarkiv i krig og fred" har som mål å gjøre flere av museets arkiver tilgjengelig for publikum. Foto: Grethe Nygaard/Haugalandmuseet*

Digitalisering og katalogisering

Økt dokumentasjon og digitalisering av samlingene gir større muligheter til god digital formidling, noe som har blitt ekstra viktig de to siste årene. I Haugalandmuseets strategiplan er det et overordna mål å få god bevaring, økt oversikt og innsikt, og tilgjengelighet til viktige samlinger.

Kunstsamlingen: Det ble katalogisert 43 nye kunstverk i 2021. Dette er både nye inntak og restanser, - kunstverk som er kjøpt inn til samlingen de siste årene.

Gjenstandssamlingene: Det ble opprettet 667 nye hovedposter i Primus, med til sammen 1082 objekter. Mesteparten av det registrerte materialet var fra Vindafjordmuseet og Arquebus krigshistorisk museum.

Fotosamlingen: Det ble digitalisert og registret fotografi fra arkivet etter fotografen Sigrid B. Hauge og NATO-stasjonen i Vikedal, samt en rekke små private fotosamlinger. Fotografiene fra NATO-stasjonen ble digitalisert og registrert av fotoarkivar i Museumstjenestene i Rogaland. Til sammen er det digitalisert 4520 fotografi, og opprettet 3803 nye hovedposter i Primus.

Arkiv: Vi har fått oversikt over nesten alle museets arkiver, og pakket om og ordnet arkiv etter arkivnøkkelen.

Lyd: Vi har merket og forberedt sending av lyd til nasjonalbiblioteket i Mo i Rana, der lyden skal digitaliseres. Vi har publisert seks intervjuer som omhandler andre verdenskrig, på Digitalt museum. Her kan du høre om lokale motstandsoperasjoner hjemme din egen stue.

Fotografering av objekter: Vi har hatt prosjektansatt fotograf i 50% stilling og har i løpet av 2021 digitalisert 1200 gjenstander og kunstverk.

Figur 8 *I 2021 registrerte museet gjenstander fra Vindafjordmuseet, blant annet steinhoggerverktøy fra Vikedal. Foto: Grethe Nygaard/Haugalandmuseet*

Revisjon og vurdering av samlinger

Revisjon av objekter og samlinger er viktig for å få god oversikt, samt legge inn rett betegnelse og emneord i Primus, og lette søket etter objekter. I løpet av 2021 er 555 gjenstander og 27 kunstverk revidert i Primus. Revisjon av gjenstander er foretatt i forbindelse med flytting og gjennomgang av Vindafjordmuseet sin samling. Revisjon av kunstverk er foretatt i forbindelse med montering av nye beslag på rammer, i samarbeid med Museumstjenestene i Rogaland.

Publisering på Digitalt Museum

En stor del av katalogiserte gjenstander, fotografier, kunst, lyd og bygninger er publisert på nettstedet Digitalt Museum. I løpet av 2021 ble 6560 nye objekter publisert: 3500 fotografier, 2891 gjenstander og 169 kunstverk.

Haugalandmuseet har til nå publisert 27553 fotografier, 14541 gjenstander, 758 kunstverk, 11 lydobjekt og 46 bygninger. Til sammen 42939 objekter ligger på Digitalt Museum pr. 31.12.2021. Haugalandmuseet er det kunst- og kulturhistoriske museet i Rogaland som har publisert flest fotografi og lydfiler på Digitalt Museum. Det er stor etterspørsel etter våre fotografier, og antall bestillinger via Digitalt Museum har økt mye de siste årene. I 2021 ekspederte museet 250 henvendelser om samlingene – inkludert fotobestillinger. Vi fikk 86 kommentarer på Digitalt museum.

Samling	Antall pr. 31.12. 2021	Katalogiserte (hovedposter i Primus) pr. 31.12.2021	Digitaliserte pr. 31.12.2021	Publisert på Digitalt Museum pr. 31.12.2021
Gjenstand	80000	29556	45643	14541
Fotografi	672 000	29582	78832	27553
Kunst	2700	2211	2271	758
Bygning	56	56	56	46
Lyd	850	389	500	11
Film	734	0	0	0
Farkoster (på land)	32	12	0	0
Kulturlandskap*	4	0	0	0
Hageanlegg**	2	0	0	0
Til sammen	756 378	61 806	127 302	42 909

*76 dekar ** 2 dekar

Arkiv (hyllemeter)	150	160	0	0

Tilstandsvurdering

Det er gjennomført tilstandsvurdering av 501 gjenstander. Tilstanden er gradert med kodene 101 (god), 102 (tilfredsstillende), 103 (dårlig), 104 (kritisk). De fleste objektene har fått koden 101 og 102 (408 objekter). Til sammen 16 gjenstander har fått koden 103, dårlig tilstand. Alle objekter med kode 102 og 103 må pakkes og bevares forsvarlig på magasin, samt konserveres før en kan stille dem ut.

Forebyggende tiltak og konservering

Det er gjennomført en rekke forebyggende tiltak og forebyggende konservering på samlinger. Det er blant annet rengjøring av gjenstander og miljøutstillinger, muggsanering, og sanering av skadedyr. Der er utført konservering/stabilisering av 68 gjenstander Arbeidet som ble utført besto i hovedsak av konsolidering eller liming av løse deler. To sykler ble konservert av Museumstjenesten i Rogaland. De bidro også med utskifting av oppheng og rengjøring av 32 kunstverk.

Magasin

Flytting av fotosamling: Vi har flyttet fotoarkivet etter Moderne foto (30 000 acetatnegativer). Konvoluttene ble pakket om i syrefrie esker og merket, før plassering på kjølemagasin. Vi har og flyttet deler av fotoarkivet etter Sigrid B. Hauge. De ble på forhånd digitalisert, katalogisert i Primus og pakket om til syrefrie konvolutter og esker. Fotografier i ramme har også fått sin plass i kjølemagasinet.

DRIFT OG BYGNINGSVERN

Avdeling for drift har ansvar for drift og vedlikehold av administrasjons- og kulturhistoriske bygninger, samt restaurering av de kulturhistoriske bygningene. I tillegg kommer oppgaver som brannansvar og sikring av anleggene. I 2021 har Haugalandmuseet hatt driftsansvaret for flere museumsavdelinger, med innkjøring av nye systemer, oppfølging av skader, reparasjoner, vedlikeholdsbehov og alarmer. Avdelingen hadde i 2021 fire fast ansatte og én lærling.

Et av de store prosjektene har vært restaureringen av Wrangell-uthuset. Det er utarbeidet en restaureringsplan for Derekhuset på Karmøy og Sisselastova på Nedstrand, i samarbeid med bygningsantikvar i Museumstjenestene. Det er også gjennomført planlegging og forberedelser til flytting av Sisselastova fra Nedstrand til Haugesund for restaurering.

Drift og vedlikehold

Haugalandmuseet leier seks administrasjonsbygninger av eierkommunene. Det er Karmsund folkemuseum, Haugesund billedgalleri, Arquebus krigshistorisk museum, Vindafjordmuseet, Nedstrand bygdemuseum (lærerboligen) og Bokn bygdemuseum. Det er eiers (kommunene) ansvar å vedlikeholde, men Haugalandmuseet har som leietaker den daglige oppfølgingen, som går ut på å melde fra om alt fra vannlekkasjer til skader på tak. Administrasjonsbygningene rommer både kontorer, utstillinger og magasiner. For å kunne bevare samlingene på en god måte er det svært viktig at de blir godt vedlikeholdt. Det legges hvert år ned mye ressurser i å melde inn, følge opp planlagte og pågående arbeider på bygningene og utføre vaktmesteroppgaver. Museet står for alt vedlikehold og oppgradering av interiører.

Et nytt og større verksted for trearbeider ble i 2019 tatt i bruk i Haugeverven på Hasseløy i Haugesund. Verkstedet er etablert i store lagerhaller, der det er mulig å kjøre inn med bil og tilhenger. Dette letter arbeidet for håndverkerne, som nå kan lesse av og på bygningsmaterialer innendørs. I tilstøtende lokaler er det etablert lager for bygningsmaterialer av større dimensjoner (stokker). I 2021 ble det kjøpt inn noen flere maskiner. Dette er nå blitt et stort og funksjonelt verksted for Haugalandmuseet.

Figur 9 *Sigbjørn Tveit, lærling, arbeider med nye konstruksjoner til uthuset i Wrangell-hagen.*
Foto: Grethe Paulsen Vie/Haugalandmuseet

Utstillinger

Opp- og nedmontering av utstillinger er en viktig del av museets arbeid. Driftsavdelingen er involvert i alt utstillingsarbeid. Ved Haugesund billedgalleri ble 13 utstillinger montert og demontert i løpet av året. Fire av utstillingene var i regi av Haugalandmuseet. Ni av utstillingene var salgsutstillinger i regi av Haugesund kunstforening. På Karmsund folkemuseum har driftsavdelingen vært med på å ta ned utstillingen "De båtreisende" og satt opp Kinoutstillingen. De har også bistått Haugesund billedgalleri med å montere og pakke ned utstillingen "Angsten står i sofaen". Et betydelig arbeid i produksjon av Nato-utstillingen på Vindafjordmuseet ble lagt ned på slutten av året.

Bygningsvern

Det utføres hvert år reparasjoner og vedlikehold på museets 56 kulturhistoriske bygninger. Av de større oppgavene var restaureringen av uthuset på Wrangell-eiendommen i Haugesund. Bygningen ble restaurert etter antikvariske prinsipper. Uthuset var på forhånd tilstandsvurdert og satt til tilstandsgrad 2: vesentlige symptom. Det var veggen mot sør, med konstruksjon og kledning, og gulv

med bjelkelag i samme område som hadde råteskader. Bygningen ble demontert helt ned til grunnmuren og muren ble reparert. Bygget ble så ført opp igjen. Alt originalt treverk som var i god stand, ble gjenbrukt. Treverk med råte ble erstattet med nytt. Kledning til en vegg ble laget ny, sammen med gulvbord og vindskier. Vi fikk en blikkenslager til å lage og montere nye sinkbeslag og renner. Som på Wrangellhuset ble det laget en fargetrapp, for å avdekke hvilke farger bygningen er malt i tidligere. Huset ble malt med linoljemaling i samme farge som Wrangellhuset.

Figur 10 *Årets store prosjekt var restaurering av uthuset i Wrangell-hagen, Haugesund. Foto: Grethe Nygaard/Haugalandmuseet*

Sørveggen på Wrangell-huset ble skrapet og malt, så da er hele huset ferdig malt utvendig. I Dokken i Haugesund ble nordsiden på Blixhavnhuset skrapet og malt, og flere ytterdører på noen av de andre bygningene reparert og malt.

Kulturlandskap

Museet forvalter også kulturlandskap, som hager og beitemark. Vi har avtale med sauebonde Erlend Kvinnesland fra Karmøy som sørger for at det kommer sauer på beite på museumsgården Ørpetveit og på Sørhaugøy (Tonjer fyr). På Sørhaugøy er det også i år utført to uker med fjerning av tistler som har vært et stort problem de siste årene. Dette er også et problem på museumsgården på Ørpetveit,

som vi også har brukt to ukesverk på. Hagen med historiske stauder i Dokken friluftsmuseum og linåkeren på Ørpetveit skjøttes jevnlig av museet.

Sikring

Haugalandmuseet har sikringsplan for alle kulturhistoriske bygninger og anlegg som huser samlinger. Det er utarbeidet ett dokument for hver bygning/anlegg, til sammen 26 dokumenter. Rullering av sikringsplanen, med nye prioriterte tiltak ble gjennomført. Det ble søkt om og tildelt sikringsmidler fra Kulturrådet og gjennomført ett stort tiltak. Det gjaldt kameraovervåkingsanlegg på Arquebus. Anlegget ble montert høsten 2021. Et mindre tiltak var tyveri- og brannvarslingsanlegg på museumsgården på Ørpetveit. Der ble det gravd grøfter til kabling. Anleggene ble satt i drift på slutten av året.

Vedlikehold/oppgradering

Som en del av museets ønske om økt markedsføring, ble en bannerheis ved Haugesund billedgalleri og Karmsund folkemuseum montert og kom i drift. Det ble også hengt opp et banner med reklame for Haugalandmuseet på fasaden til Karma mot Haugesjøen. Videre er det montert KulturPunktskilter på alle kulturhistoriske bygninger. I Steinparken i Haugesund sentrum har museet en oppslagskasse som er reparert og oppgradert. Monteret brukes til reklame og informasjon om museet.

Faste gjøremål i sommerhalvåret er klipping av gress, rensing av takrenner, bytte takstein, skraping og maling av museumshus. Arbeidet gjennomføres ved alle avdelinger, i alle kommuner, etter behov. I 2021 ble det nedlagt en ekstra innsats på uteområdet til Arquebus krigshistoriske museum mot vest – det ble ryddet for kratt og trær.

På en av de årlige rundene for å sjekke avdelingen, ble det oppdaget insekt- og muggangrep i setene på stolene på Tonjer fyr. Det fuktige klimaet gjør det vanskelig å ha møbler og andre ting stående. Alle møbler ble fraktet til Dokken for rengjøring og oppbevaring. Dette er resultatet av at det ikke er tilfredsstillende strømforsyning til Sørhaugøy. Museet har fått en estimert egenandel på 1-2 millioner kr fra Haugaland kraft for å forbedre strømforholdene.

I Wrangellhusets andre etasje er det utført et stort arbeid innvendig for å klargjøre kontorer til administrasjon og noen avdelingsledere i Haugalandmuseet. Oppgraderingen ble ferdigstilt i 2021 og kontorene ble tatt i bruk. I byhistorisk utstilling på Karmsund folkemuseum er det laget et podie/scenegulv slik at lokalet blir mer funksjonelt for foredrag, konserter mm.

Figur 11 *Deler av administrasjonen har kontorer i 2. etasje i Wrangell-huset. Foto: Haugalandmuseet/Grethe Nygaard*

FORSKNING OG DOKUMENTASJON

Haugalandmuseet vedtok forskningsplanen i 2020. Forskningsplanen har fem hovedmål, blant annet å integrere forskning i Haugalandmuseets virksomhet og drive forskning på egne samlinger. Videre skal det forskes på tema som har regional forankring og regional og nasjonal relevans, og forskningen skal øke den vitenskapelige kompetansen i personalet.

I museets strategiplan 2020-2025 er *hav* et overordnet satsingsområde og skal gjenspeiles både i forvaltning, formidling og forskning: «Hav, skip og sild er vår kulturarv». Vi arbeider nå med den andre av fire årbøker der vi retter blikket mot havet og maritime næringer. Årboka Haugalendingen 2021-2022 skal inneholde artikler om sjøhus/naust og andre maritime bygninger. Arbeidet med årboka er i gang, og utgis i løpet av 2022.

I 2021 fikk Haugalandmuseet publisert sin første fagfellevurderte artikkel. Det er resultat etter gjennomført deltidsutdanning ved Universitetet i Bergen, i semesteremnene *Å forske i og på museum* og *Vitskapleg publisering for museumstilsette*, og er et godt bidrag til forskning i museene.

Dokumentasjon

En langsiktig strategi er å publisere artikler på Digitalt Museum, som avslutning på litt større prosjekter i samlingsforvaltning, bygningsvern eller formidling. I 2021 har det vært arbeidet med en artikkel om malte skrin og eggtempera som et resultat av et revisjonsprosjekt av malte skrin.

Vi har arbeidet med dokumentasjon av NATO-stasjonen på Lysenuten i Vindafjord. Arbeidet startet opp i 2015, og etter noen års pause ble det tatt opp igjen i 2021. Museet har dokumentert historien, med intervjuer og innsamling av fotografier og gjenstander. Historien om NATO-stasjonen, som sto på Lysenuten i Vikedal, skal nå formidles i en utstilling på Vindafjordmuseet. Fra 1955 til 1991 var det aktivitet og drift i forbindelse med å etablere og drifte Nato-stasjonen. Stasjonen var en del av NATO sitt forsvarsarbeid under den kalde krigen. Anlegget blei bygd opp for å kunne kommunisere med heile Europa. Planlegging og produksjon av utstillingen kom godt i gang i løpet av høsten. Både i

dokumentasjonsarbeidet og i planleggingen av utstillingen er det lagt stor vekt på involvering fra de som jobbet på stasjonen – og dermed kjenner historien best.

Haugalandmuseet ser det som sin oppgave å samhandle med det samfunnet museet tjener, på en måte som fremmer kunst og kulturarven i regionen, og som gjør at vi kan trekke til oss et bredere publikum. Kunstmuseet Haugesund billedgalleri har som oppgave å samle inn og formidle kunst og kunnskap om regionens profesjonelle kunstnere. De fleste regionale kunstnerne er representert i kunstsamlingen, men det savnes utfyllende kunnskap om kunstnerskap og konkrete formidlingsopplegg. Utstillings- og dokumentasjonsprosjektet «Ragnvald Eikeland – 100 år (1921-1960)» ble sluttført i 2021. Dokumentasjonsprosjektet skapte stort engasjement blant innbyggerne i Vindafjord. Utstillingen ble svært godt besøkt og formidlet til skoleelever fra både Vindafjord og Haugesund kommuner. I forbindelse med prosjektet ble alle kunstverkene av Ragnvald Eikeland fotografert på ny og opplysninger i Primus oppdatert.

Museet har samarbeidet med Karmsund Mållag, Universitetet i Stavanger og Rogaland Historielag med "Ska sei"-dialektprosjekt. Målet var å undersøke hvordan språket har utvikla seg på Haugalandet. Prosjektet starta i 2020 og ble sluttført i 2021. Prosjektet hadde støtte fra Kulturrådet, kommunene Haugesund, Bokn, Tysvær, Karmøy og Vindafjord, og Rogaland Fylkeskommune. Kartleggingen av dialektene ble gjort gjennom intervju med to generasjoner; besteforeldre født på 1950-talet og barnebarn. Haugalandmuseet har bidratt med utarbeiding av intervjuguide, samtykkeerklæring og planlegging av intervjukurs. Intervjuguiden er utformet slik at en i tillegg til å kartlegge dialekter, kan gi informasjon om utdanning og framtidstanker fra to generasjoner. Intervjuene er gitt til Haugalandmuseet, og vil forvaltes av museet.

Eksternt finansierte prosjekter

Romanifolkets kulturminner, støttet av Kulturrådet. Vi har registrerte romanifolkets kulturminner fra Agder til Møre og Romsdal.. Prosjektansatt har vært ute på reiser og registreringer i løpet av høsten, og har i 2021 dokumentert rundt 100 nye kulturminner, som havner, naust med mer, som romanifolket/de båtreisende benyttet til overnatting. Kulturminnene er gjort tilgjengelige på nettstedet Kulturpunkt.org. Det ble søkt om nye midler fra Kulturrådet for å kunne fortsette med dette prosjektet.

Skipsarkiv i krig og fred er støttet av Arkivverket. To prosjektansatte har arbeidet med å få oversikt over alle arkiver i Haugalandmuseet. Vi har videre ordnet, pakket og merket to arkiver – arkivet etter rederiene Hans O. Sundfør og Lorentz Storesund & Sønner. Det ble søkt om og tildelt nye midler fra Arkivverket til videre arbeid med prosjektet i 2022. Det ble også søkt om og tildelt midler fra Fritt ord, til arbeid med et arkiv etter jøden Moritz Rabinowitz.

Publikasjoner

Fagfellevurdert artikkel:

Grethe Paulsen Vie (2021): *(U)synliggjøring av kvinnelige fotografer i fotohistorien – belyst gjennom Thea Larsen og hennes glassplater*. Norsk tidsskrift for museumsforskning No. 1 2022.

Katalog:

Grethe Lunde Øvrebø (2021): *Ragnvald Eikeland – 100 år (1921-1960)*, katalog, gitt ut i forbindelse med utstilling med samme tittel.

Nettartikkel:

Madli Hjermann (2021) *Stumme samtaler. Et postkortalbum fra begynnelsen av 1900-tallet. Nettsiden til Fotonettverk Rogaland*: https://fotonettverk-rogaland.no/stumme-samtaler-et-postkortalbum-fra-begynnelsen-av1900-tallet/

Katalog utgitt av Haugalandmuseet, skrevet av en ekstern:

Helga Marie Nordby (2021): *Idun Baltzersen - Prøvelse*, katalog gitt ut i forbindelse med utstilling med samme tittel.